

Denne spalten presenterer gode eksempler på ulike former for psykisk helsearbeid fra kommuner, institusjoner og/eller frivillige organisasjoner.

Å erobre campus og realisere en drøm

Tove Gundersen

tove.gundersen@psykiskhelse.no

Hege Helene Bakke

hege.bakke@psykiskhelse.no

Benedicte Blytt

benedicte.blytt@psykiskhelse.no

De siste tiårs samfunnsmessige endringer fordrer en arbeidsstyrke med høyere utdanningsnivå enn tidligere. Det er særdeles viktig at unge mennesker med psykiske helseutfordringer ikke sakter ut i denne utviklingen. Vi vet at utdanning beskytter: Jo høyere utdanning man har, dess større er sjansene for å få et arbeid, komme i arbeid, eller komme tilbake i arbeid. Utdannings- og helseforskjeller følger hverandre. Jo lengre utdanning man har, jo bedre helse har man som voksen. Effekten er trolig enda større for unge voksne med psykiske vansker.

Det er iverksatt en bred nasjonal satsning for å sikre overgangen mellom ungdomsskole og videregående skole og for å hindre frafall fra videregående skole (Arbeidsdepartementet & Helse- og sosialdepartementet, 2013, s. 23–24). Allikevel eksisterer det ikke et støtte- og oppfølgingsapparat i overgangen mellom videregående skole og høyere studier. Det har Rådet for psykisk helse ønsket å gjøre noe med. I denne artikkelen beskriver vi erfaringene fra et pilotprosjekt ved Bjørgvin skole i Bergen, avdeling Kyrre, der de tilbød avgangselever som snart ville få studiekompetanse, å delta i studieforberedende grupper for å lette denne overgangen i utdanningsløpet. Alle elevene ved skoleavdelingen har en behandlingstilknytning til psykisk helsevern, og undervisningen er tilrettelagt deres behov.

Rådet for psykisk helse har fått økonomisk støtte fra Extrastiftelsen Helse og Rehabilitering til å teste ut arbeidsmåten fra Kyrre videregående skole (vgs) nasjonalt i årene 2012–2015. Prosjektet er i dag spredt til ni skoler i åtte fylker, Hordaland, Oslo, Rogaland, Trondheim, Møre- og Romsdal, Tromsø, Østfold og Nordland. De neste to årene skal arbeidsmåten spres til de fylkene som gir tilrettelagt undervisning for denne elevgruppen i en kombinasjon av sykehusundervisning og ordinære klassemiljøer.

Pilotprosjektet Kyrre Goes Campus

Ved Bjørgvin skole, avdeling Kyrre, så de med bekymring på at kun én av ti elever med oppnådd studiekompetanse fortsatte videre med høyere utdanning. Omgivelsene signaliserer altfor ofte til disse unge at

utdanning bare er en utsettelse av uførhet. Men diagnoser har ingen relevans for faglige interesser eller studiekapasitet. Det er viktig å ha et utdannings- og rehabiliteringstilbud som tar høyde for dette. Unge med psykiske problemer skal ha en reell mulighet til å realisere sin utdanningsdrøm, ikke bare henvises til kortsiktige sysselsettingstiltak. Både ved Kyrre og ved tilsvarende skoleavdelinger landet rundt bærer elevene på en drøm om videre utdanning.

Elevene har både fagkapasitet og et akademisk mål med skolegangen. De er også der i livet at de har ressurser til å mestre nye utfordringer. I 2008 satte de seg derfor fore å tette overgangen mellom videregående opplæring og høyere utdanning og hjelpe elevene til å erobre campus. Den nettverksbyggende arbeidsmetoden de brukte i dette pilotprosjektet, er den arbeidsmetoden Rådet for psykisk helse nå arbeider for å få tilsvarende skoleavdelinger i resten av landet til å ta i bruk.

Etablering av Go Campus-grupper for å forberede elevene på en studietilværelse

Ved oppstart siste skoleår blir alle elevene spurt om de har tenkt å studere videre etter fullført videregående. De elevene som ønsker det, og de elevene som ennå ikke vet om de ønsker det, får tilbud om å delta i campusgrupper i skolens regi gjennom det siste året. En lærer ved skolen leder gruppene. Det er elevenes studieønsker som legges til grunn for gruppens aktiviteter.

Campus, denne studentbyen i byen hvor studerende har mye av sitt liv og levnet, erobres så gjennom systematiske og planlagte turer til universitet og høyskoler. Nøkkelen

til kjennskap og trygghet innen universitets- og høyskolesystemet er gode møter, håndtrykk, blikkontakt og samtaler. Dette får man ikke gjennom informasjonsfoldere og søkerhåndbøker. Elevene beveger seg jevnlig innenfor studie-, velferds- og kulturarenaer på campus. Slik reduseres mentale og sosiale barrierer og de opparbeider seg en fortrolighet med høyskole- og universitetsmiljøet.

Dagsprogrammene inneholder møter med studieveiledere, fagspesifikke forelesninger og forhåndsavtalte opplegg med forskere, forelesere eller studenter på ulike stadier i utdanningsløpet. Det er også lagt vekt på møter med akademikere i deres praktiske arbeid etter universitetsutdannelsen. Elevene deltar også på kulturarrangementer som filmklubb, studentidrett, konserter og gjesteforelesninger.

Gjennom deltakelse i *Go Campus*-gruppene opplever elevene at det fremmede studentlivet brytes ned til mindre og overkommelige elementer som de ser at de kan beherske. Ved gjentatte øvelser og besøk i campusområdene øker mestringsen. Elevene bygger opp trygghet, og studenttilværelsen blir mer forutsigbar. Deltakerne opparbeider akademisk selvtillit og får på mange måter et forsprang inn i studietilværelsen. En tidligere elev beskriver det slik i en tekstmelding til oss:

Eg er begynt på nordisk og trivst heilt greit på universitetet. Det er mye nytt og skummelt og ein føler seg litt åleine i verda. Likevel møter eg opp ein halvtime før forelesningene startar slik at eg får plass ytterst på bakerste rad. Der er eg trygg. Go Campus-teknikk J.

(Dette arbeidet skal evalueres ved prosjekt-slutt. Sitatene fra informanter er hentet fra innspill vi har fått fra deltakere i prosjektet underveis).

Ved å introdusere *Go Campus* i siste del av videregående skole styrkes rådgivningen til videre studier ved at den også inkluderer et systematisk motivasjonsarbeid blant elevene. Deltagelse i en campusgruppe inspirerer elevene til å tenke langsiktig og til å holde fast ved ambisjoner og utdanningsmål de har satt seg. Målet med å gå på videregående skole blir tydeligere. I et frafallsperspektiv har dette svært verdifulle effekter. *Go Campus* er en praktisk rettet metode som på systematisk måte tar målgruppen ut i livet og virkeligheten slik den faktisk er.

En tilleggsgevinst ved prosjektet er at arbeidet med å ivareta og utvikle samarbeid på tvers av utdanningsinstitusjonene gjør at det dannes avleverings- og mottaksnettverk både lokalt og på tvers av fylker. Arbeidet i *Go Campus*-gruppene krever en grundig forankring i nettverket av helse-, sosial- og skoletjenester som avleverer elevene til høyere studier, og det nettverket av tjenester som tar dem imot.

Erfaringene fra pilotprosjektet

Erfaringene fra *Kyrre Goes Campus* viste at dette er en studieforberedende arbeidsmetode som elevgruppen ser ut til å ha nytte av for å realisere sine studieplaner. Måling av resultater har vært ivaretatt ved at samtlige deltakere har blitt fulgt opp for å spore effekten av tiltaket. Målepunktene har vært:

1. Oppnådd studiekompetanse
2. Årstall eleven startet studier
3. Fullført første studieår

En foreløpig oppsummering av resultatene i henhold til disse tre målepunktene viser at 80 prosent av elevene i piloten har startet på høyere studier, og over 80 prosent av disse igjen har fullført første studieår. Mangel på tilsvarende tiltak for målgruppen tidligere gjør at vi ikke har sammenligningstall. På bakgrunn av de målingsdataene vi har fram til nå, vil vi likevel hevde at *Kyrre Goes Campus* har pålitelige resultater som indikerer at metodikken har god effekt på påbegynt videre utdanning og et fullført første studieår.

Nasjonal spredning av prosjektet

Rådet for psykisk helse startet i januar 2012 arbeidet med å spre *Go Campus*-metodikken til skoler med tilrettelagt undervisningstilbud til denne elevgruppen i resten av landet. Samlede resultater vil først være klare i 2017. Ingen av de nye deltakerskolene har så langt vært gjennom alle tre målepunktene. Vi har hittil registrert søkning til høyere utdanning blant elevene ved deltakerskolene i 2013. 20 av 21 elever som fikk studiekompetanse og deltok i campusgruppe, har søkt seg til høyere utdanning.

Elevene forteller at *Go Campus*-gruppene har gjort dem klar for videre studier, at elevturene på campus har vært trygghetskappende, lærerike og hyggelige. En avgangselev ved Kongsskogen videregående skole i 2013 skrev til lederen for prosjektet ved skolen:

I løpet av de to årene jeg har vært elev ved Kongsskogen vgs har jeg opplevd mye. Engasjerte lærere, spill-dager, avslutninger med sang og taler, positive elever og mye mer. Men de opplevelsene som har vært med å gjøre mine to år som elev komplett er Veien Videre/ Go Campus.

Lærerne som har ansvaret for campusturene, forteller at de selv har fått utvidet kontaktnett. *Go Campus* har skapt jevnere og tidligere dialog med elevene omkring fremtidige utdanningsmuligheter. Skoleledere oppgir også at prosjektet har virket motive- rende og samlende på kollegiet ved skolene.

Skolene i prosjektet ser *Go Campus* som et viktig element i langsiktige strategier for å hindre frafall ved skolene. En skoleleder sier:

Vi opplever at dette er noe vi kan få til, og som virker meningsfylt for vår virksomhet. Jeg ser også når jeg snakker med elevene som er aktuelle for prosjektet, at de trekker et lettelsens sukk over at de kan få støtte i en svært vanskelig overgang fra videregående til høyere studier.

Etableringen av *Go Campus*-gruppene og det nettverksbyggende arbeidet som gjøres der, ser altså ut til å være et egnet verktøy i

arbeidet med å hindre frafall fra videregående og sikre overgangen til høyere studier. Vi ser også at *Go Campus* skaper et samhold i gruppene som kan beskytte mot frafall i de senere studiene. Tidligere campuselever oppgir at de holder tett kontakt og støtter hverandre også i studiehverdagen.

Prosjektet avsluttes i 2015. Vi er spente på hvor mange av elevene som etter siste telling i 2017, faktisk har gjennomført et første studieår. I pilotprosjektet er avgangselever fra 2009-gruppen nå i ferd med å fullføre sine masterstudier.

Dette er et tiltak i liten skala. Elevgruppen er ikke så stor. Effekten i den enkelte ungdoms liv er derimot enorm når vi ser på den individuelle gevinsten av å ha realisert en framtidsdrøm og skolert seg for et kunnskapskrevende arbeidsliv.

Referanser

Arbeidsdepartementet & Helse- og sosialdepartementet (2013). *Oppfølgingsplan for arbeid og psykisk helse 2013–2016*.